

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Theory of Planned Behavior and Alcohol Consumption Behavior

ดร. รัชฎา เพชรสุข*

บทคัดย่อ

บทความนี้ นำเสนอทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เพื่อใช้ในการทำนายและอธิบายการเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ อธิบาย

ความเข้าใจความเป็นมาของทฤษฎีในแต่ละแนวคิดที่มีการนำเอาทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาประยุกต์ใช้ในพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่ออธิบายพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

Abstract

This article presents a theory of planned behavior was developed from the theory of reasoned action. In order to predict and explain behavior change. Which is based on faith. The

understanding of the theory of the concept. The proposed theory of planned behavior applied to describe the behavior of alcohol consumption behavior occurs.

บทนำ

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior : TPB) นำเสนอโดย Ajzen มีการพัฒนาตั้งแต่ ค.ศ. 1985 เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยา สังคม (Social psychology) ซึ่งทฤษฎีนี้ถูกนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึง ค.ศ. 2006 เพื่อใช้ในการทำนายและอธิบายการเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการชี้แนะโดยความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral

beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control beliefs) ทฤษฎีนี้ได้มีผู้นำมาใช้ในงานวิจัยหลายงานวิจัยเพื่ออธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้เป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต่อบุคคลอื่นและทุกสถาบันในสังคมรวมถึงระบบการบริการสุขภาพ เครื่องดื่ม

*อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

แอลกอฮอล์ไม่ใช้สินค้าธรรมดาเป็นสารเสพติดเป็นสารที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดการเสพติดได้ ทำให้ผู้เสพเกิดความพอใจและมีความต้องการบริโภคซ้ำ ส่งผลให้เกิดการบริโภคและผลกระทบจากการบริโภคทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งต่อตนเองบุคคลอื่น และทุกสถาบันในสังคม การมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาและความสูญเสียที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นตามมาด้วย หากมีความเข้าใจถึงความเป็นมาของพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์นี้ก็จะช่วยกันลดผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามมาด้วย

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (A theory of planned behavior) พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory reasoned of action) ของ มาร์ติน ฟิชไบน์ และไอเซค เอจเซน (Martin Fishbein and Icek Ajzen, 1980 : 84) ซึ่งรากฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล มาจากการศึกษาเจตคติในแนวใหม่โดยนักสังคมจิตวิทยา มาร์ติน ฟิชไบน์ (Martin Fishbein, 1967 อ้างถึงใน Martin Fishbein and Icek Ajzen, 1980 : 5) โดยนำเอาองค์ประกอบหลายๆด้านของเจตคติเข้ามาพิจารณารวมกัน เพื่อทำนายพฤติกรรม แต่ไม่สามารถทำนายได้ ต่อมาทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ได้ถูกพัฒนาโดย มาร์ติน ฟิชไบน์ และไอเซค เอจเซน (Martin Fishbein and Icek Ajzen, 1980 : 84) เพื่อใช้ทำนายและอธิบายพฤติกรรมของบุคคล โดยมีตัวกำหนดพฤติกรรมที่สำคัญคือความตั้งใจ (Intention) ซึ่งมีแนวคิดและองค์ประกอบของทฤษฎีดังนี้

แนวคิดหลักของทฤษฎีความตั้งใจ (Key concept: Intention)

ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า โดยปกติแล้วมนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล ข้อมูลต่างๆที่ได้รับจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบเพื่อบรรลุผลการตัดสินใจของตนโดยไม่

เชื่อว่าพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยแรงขับในระดับไร้สำนึก หรือจากอำนาจของแรงปรารถนาต่างๆ และพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ถูกกำหนดโดยอารมณ์หรือขาดการพิจารณา ก่อน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของมนุษย์จะมีการพิจารณาเหตุผลและมีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ และพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำของตนก่อนที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม

การทำนายพฤติกรรมความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในระดับบุคคล จะทำนายได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ช่วงเวลาระหว่างการวัดความตั้งใจกับเวลาที่จะปฏิบัติ (Time interval between the measure of intention observation) ถ้าในช่วงระยะเวลาานานอาจจะมีผลต่อความล้มพันระหว่างความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือการกระทำพฤติกรรมอาจเปลี่ยนแปลงไป
2. การได้รับข่าวสารใหม่ (Exposure to new information) โดยบุคคลได้รับรายละเอียดหรือข้อมูลใหม่ที่ต่างไปจากเดิมที่มีอยู่ ทำให้ความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้นความตั้งใจที่จะปฏิบัติอาจเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน
3. จำนวนหรือลำดับขั้นของการแสดงพฤติกรรม (The number of behavior or stop) เมื่อบุคคลมีความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม หากการแสดงพฤติกรรมหรือการปฏิบัตินั้นต้องผ่านขั้นตอนมากมายอาจจะทำให้บุคคลนั้นเปลี่ยนความตั้งใจและอาจเลิกล้มที่จะแสดงพฤติกรรมได้
4. ความสามารถของบุคคล (Ability) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้บุคคล สามารถที่จะปฏิบัติได้ แต่ถ้าไม่มีความสามารถที่จะปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมนั้น ก็มีโอกาสดังกล่าวได้ยาก
5. ความจำ (Memory) บุคคลตั้งใจว่าจะปฏิบัติเมื่อถึงเวลาจริงๆ แล้วกลับจำไม่ได้ว่าจะต้องปฏิบัติก็ไม่เกิดพฤติกรรม

เห็นได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้ความตั้งใจของบุคคล (Intention to perform a behavior) ดังนั้น ความตั้งใจที่จะกระทำเป็นตัวทำนายการเกิดพฤติกรรมได้ดี การทำนายพฤติกรรมที่ได้ผลดีที่สุด คือการวัดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆของบุคคล ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำทัศนคติและบรรทัดฐานของกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมและในที่สุดจะมีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล จึงมีแนวคิดหลักที่ว่า พฤติกรรมสามารถทำนายได้ด้วยความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม และความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมถูกกำหนดด้วยตัวกำหนดพื้นฐานของบุคคลและสังคมแวดล้อมของบุคคลนั้น ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมถูกกำหนดด้วยตัวกำหนดพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) เจตคติที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรม (Attitude toward the behavior) เป็นตัวกำหนดหรือองค์ประกอบด้านบุคคล หรือธรรมชาติของบุคคลที่เกี่ยวกับการประเมินทั้งด้านบวกและด้านลบของบุคคลนั้นต่อการกระทำพฤติกรรม เป็นการที่บุคคลตัดสินใจว่าจะประกอบพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ดี ชอบหรือต่อต้านพฤติกรรมนั้น โดยทฤษฎีนี้แล้วจะเน้นที่เจตคติต่อการกระทำพฤติกรรมมากกว่าเจตคติต่อวัตถุ หรือเป้าหมายโดยตรง 2) บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) เป็นองค์ประกอบด้านสังคมหรือเป็นผลกระทบจากสังคม เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับแรงผลักดันของสังคมที่ให้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น คือการรับรู้ในบรรทัดฐานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา โดยการคาดหวังถึงความรู้สึกของบุคคลเหล่านั้นที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรมของเขา เช่นการรับรู้ว่าคุณหรือกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อเขาสนับสนุนหรือคัดค้านการที่เขาจะกระทำพฤติกรรมนั้น

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (A theory of planned behavior) นี้นำเสนอโดยไอเซค เอจเซน, 2002 (Icek Ajzen) เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Social psychology) ที่พัฒนาต่อมาจาก

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory reasoned of action) ของมาร์ติน ฟิชไบน์ และไอเซค เอจเซน (Martin Fishbein and Icek Ajzen, 1980) โดยมีเพิ่มการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavior control) เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อสามารถใช้อธิบายและทำนายการเกิดพฤติกรรมได้ดีขึ้น โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการขึ้นใจโดยความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control beliefs) ซึ่งความเชื่อแต่ละความเชื่อจะส่งผลต่อตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับผลลัพธ์ของพฤติกรรมที่น่าจะเกิดขึ้นหรือความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral beliefs) ที่มีอิทธิพลทำให้เกิดเจตคติต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น (Attitude toward behavior) มีรากฐานมาจากความเชื่อเด่นชัดเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็น/เจตคติต่อการกระทำพฤติกรรมว่าเป็นสิ่งที่ดี-เลวหรือให้คุณ-โทษ และความคาดหวังถึงผลของการกระทำพฤติกรรม ถ้าบุคคลเชื่อว่า ถ้าทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้ามหากมีความเชื่อว่าถ้าทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบ ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น (Attitude toward the behavior) และเมื่อมีทัศนคติทางบวกก็จะเกิดเจตนาหรือตั้งใจ (Intention) ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

2. ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงและเกิดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่ม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) นี้มีอิทธิพลทำให้เกิดบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) ซึ่งมีรากฐานมาจากกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกจิตใจของบุคคลซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลที่มีอิทธิพล (ครอบครัว

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

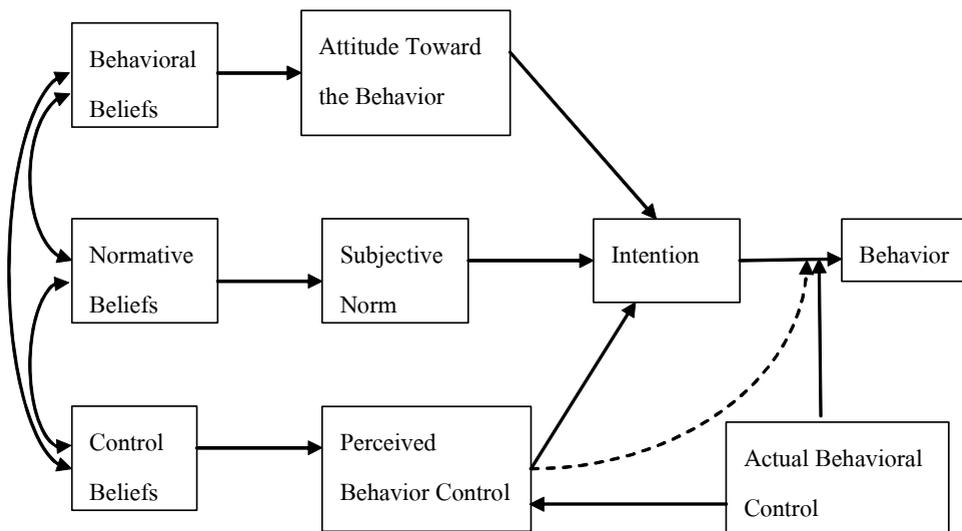
ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๕

เพื่อน และสังคม) การทำตามความต้องการของบุคคลที่มีอิทธิพล และการเลียนแบบพฤติกรรมบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเขา หากบุคคลได้เห็นหรือรับรู้ว่าคุณค่ามีความสำคัญต่อเขา (กลุ่มอ้างอิง : Subjective beliefs) ได้ทำพฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามและทำตามด้วย ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญแต่ละเรื่องจะขึ้นอยู่กับประเด็นเรื่องหรือพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มอ้างอิงนั้น

3. ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control beliefs) เป็นความเชื่อว่ามีปัจจัยที่จะสนับสนุนการกระทำพฤติกรรมและรับรู้ว่าจะสามารถควบคุมปัจจัยนั้นได้ ทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavior control) ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการกระทำพฤติกรรม และการรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธการกระทำพฤติกรรม ถ้าบุคคลเชื่อว่า มีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในสภาพการณ์นั้นได้ และ

สามารถควบคุมให้เกิดผลดังตั้งใจ เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น และการรับรู้ความสามารถควบคุมพฤติกรรมในเหตุการณ์จริง อาจทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำพฤติกรรมโดยไม่ผ่านความตั้งใจหากสถานการณ์เอื้ออำนวย

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้ถูกนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำนายและอธิบายการเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavior control) เนื่องจากพบว่าปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ส่งผลทำให้ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมเปลี่ยนไป หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมได้ดี อาจทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำพฤติกรรมโดยไม่ผ่านความตั้งใจหากสถานการณ์เอื้ออำนวย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรม ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้ถูกพัฒนามาจนถึง ค.ศ. 2006 โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 2006 : 1)

พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต่อบุคคลอื่น และทุกสถาบันในสังคม รวมถึงระบบการบริการสุขภาพ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดการเสพติด ทำให้ผู้เสพเกิดความพอใจและมีความต้องการบริโภคซ้ำ ส่งผลให้เกิดการบริโภคซ้ำๆ และส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่น และทุกสถาบันในสังคม แม้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีประโยชน์อยู่บ้างจากการที่รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่เห็นได้ชัดเจนน แต่ผลกระทบต่อสุขภาพการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีโทษมหันต์ ส่งผลกระทบมากมาย การมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาและความสูญเสียที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นตามมาด้วย พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆมากมาย นอกจากนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสารเคมีในสมองส่งผลให้มีการลดลงของสารซีโรโทนิน (Serotonin) หรือนอร์อิพิเนฟริน (Nor-epinephrine) เมื่อบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่ร่างกายในปริมาณแอลกอฮอล์ที่ยังไม่มากจะไปมีผลขัดขวางการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางทำให้สัดสีลมชักัญญะลดน้อยลงทำให้เกิดความสับสน แต่เมื่อบริโภคเพิ่มขึ้น ปริมาณแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การทำงานของระบบประสาทเสียไป เกิดอาการมึนเมา ขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดความรับผิดชอบชั่วดี ประสิทธิภาพการมองเห็นลดลง ปฏิกริยาการตอบสนองช้าลง มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพมากมาย ผลต่อผู้บริโภคโดยตรง ได้แก่ อุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ทุพพลภาพ เสียชีวิต การทะเลาะวิวาท การตกงาน ขาดรายได้ เมื่อบริโภคติดต่อกันจนเป็นนิสัยจะทำให้ร่างกายทนทานต่อระดับแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นทำให้ต้องเพิ่มปริมาณการบริโภคมากขึ้นทุกขณะเช่นกันจนติดแอลกอฮอล์ จะส่งผลให้

ระดับสติปัญญาของผู้บริโภคลดลง เกิดโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น โรคตับ โรคตับแข็ง โรคความดันโลหิตสูง มะเร็งที่กระเพาะอาหาร มะเร็งตับ โรคจิตเภท โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคทางระบบประสาท เป็นต้น ผลกระทบต่อบุคคลอื่น ได้แก่ การทะเลาะวิวาท อุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ทุพพลภาพ เสียชีวิต และผลกระทบต่อทุกสถาบันในสังคม ผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ปัญหาการหย่าร้าง ค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น ภาวะเครียด ผลกระทบต่อสถาบันการศึกษา ได้แก่ การขาดเรียน ประสิทธิภาพการเรียนลดลง มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและไม่ปลอดภัย ติดเชื้อเอชไอวี ผลกระทบต่อสถาบันศาสนา ซึ่งพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ถือว่าเป็นการผิดศีลข้อ 5 ของศาสนาพุทธ ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการก่ออาชญากรรม การว่างงาน การสูญเสียผลิตภาพจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพ ได้แก่ ก่อโรคและการบาดเจ็บ บังคับเสียทางด้านสุขภาพ หากบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดอุบัติเหตุ บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต เป็นภาระหนักของระบบบริการสุขภาพ เป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหน้าที่บริการสุขภาพและโรงพยาบาล สูญเสียอัตราการกำลงบุคลากรทางการแพทย์โดยไม่จำเป็น การมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาและความสูญเสียที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นตามมาด้วย

จากการศึกษาข้อมูลปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คนไทยขององค์การอนามัยโลก ซึ่งระบุข้อมูลปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศต่างๆซึ่งรวมถึงประเทศไทย พบว่า พ.ศ. 2504 คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 0.26 ลิตรต่อคนต่อปี และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 8.47 ลิตรต่อคนต่อปี ใน พ.ศ. 2547 คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น 33 เท่า ในระยะเวลา 43 ปี และจากการจัดอันดับปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากโปรตุเกส

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๕

สาธารณสุขรัฐโอเรกอนและนอร์ธดาโกต้า และสาธารณสุขเซกตามลุ่ม (www.thaihealth.or.th) เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2555) ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีอากาศหนาวทั้งสี่ จากข้อมูลประมาณการการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกรมสรรพสามิตพบว่า พ.ศ. 2550 มีปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ย 39.3 ลิตรต่อคนต่อปี ทันตแพทย์หญิงกนิษฐา บุญธรรมเจริญ นักวิจัยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) กล่าวว่าจากการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่เป็นสาเหตุของภาวะโรคและการบาดเจ็บของ พ.ศ. 2552 พบว่าปัจจัยเสี่ยงอันดับ 1 ของการสูญเสียสุขภาพเพศชายมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 15.7 และจากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2539, 2544 และ 2549 และการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากร พ.ศ. 2547 และ 2550 รวม 5 การสำรวจ ในกลุ่มประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป พบว่ามีผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.5, 32.6, 32.7, 31.5 และ 29.3 ตามลำดับ และจากรายงานสถานการณ์สุราประจำ พ.ศ. 2551 ของศูนย์วิจัยปัญหาสุราแห่งชาติ ได้วิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มความชุกของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแบบแผนการดื่มต่างๆ ในเวลา 11 ปี เมื่อเปรียบเทียบเป็นร้อยละพบว่าผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือร้อยละ 70 ขณะที่ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานๆ ครั้งลดลง และในกลุ่มที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำมีการบริโภคจากทุกเดือนเป็นบริโภคทุกสัปดาห์และทุกวัน จากการศึกษานี้ ของ ญาณินี น้อยพันธ์ และคณะ (2545 : 2) กล่าวว่าปัจจุบันพบว่าประชากรคนไทยให้ความหมายของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นการบริโภคเพื่อสังคม (Social drinking) ผู้ที่บริโภคจะได้รับการยอมรับซึ่งพบมากในทุก ชั้นของสังคม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกันแสดงถึงความสัมพันธ์การเป็นกลุ่มเดียวกันในสังคม จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า

คนไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมากกว่าคือการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น การบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และแบบแผนการบริโภคจากครั้งคราวเป็นประจำเพิ่มขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษาทางวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีผู้สนใจทำการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรมในระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถนำผลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาจัดกลุ่มวิเคราะห์ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้ ดังนี้

1. จัดกลุ่มตามความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม

2. จัดกลุ่มตามพฤติกรรมกรรมการบริโภค

จัดกลุ่มตามความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม

คอนเนอร์ วาร์เรน โคซ์ และสปาร์ค

(Conner Warren Close and Sparks, 1999: Abstract) พบว่าความตั้งใจและความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม สามารถอธิบายพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 12-15 และ มาร์คอกซ์ และสโลเป (Marcoux and Slope, 1997: 323) พบว่า เจตคติที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 76

รัทธาร เพชรสุข (2553) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยนำทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม (Ajzen, 2006) มาประยุกต์ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าเจตคติที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการ

ควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม รุจา ภูไพบูลย์ (2549) ได้พัฒนาโปรแกรมการวางแผน พฤติกรรมเพื่อป้องกันและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ณ ระยะที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือและสำรวจพฤติกรรม โดยนำทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม (Ajzen, 2006) มาประยุกต์ใช้ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เจตคติ การคลายตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สามารถร่วมกัน ทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 39.2 และ เจตคติ การคลายตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการ ควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจที่จะกระทำ พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร้อยละ 9.2 และ นรลัทธิน เอื้อกิจ (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในการทำนาย พฤติกรรมเสี่ยงที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ที่มีการใช้ทฤษฎีการวางแผนตามพฤติกรรมเป็นฐาน เช่นกัน ซึ่งงานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นไทยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติ การคลายตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความ สามารถในการควบคุมพฤติกรรม สามารถร่วมกัน ทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม บางส่วนเพียง ร้อยละ 7 และยังพบว่าทัศนคติมีอิทธิพลโดยตรง ทางบวกต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมร้อยละ 97

ผกาวดี พรหมนุช (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะสูบบุหรี่ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดระนอง พบว่า เจตคติ การคลายตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการ ควบคุมพฤติกรรม อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม และจำนวน เพื่อนที่สูบบุหรี่ สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจที่ จะสูบบุหรี่ในอีก 1 เดือนข้างหน้าได้ร้อยละ 23-39.5

จัดกลุ่มตามพฤติกรรมการบริโภค

รภัทรา เพชรสุข (2553: 115) ได้ศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการ

บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยนำทฤษฎีการวางแผน พฤติกรรม (Ajzen, 2006) มาประยุกต์ใช้ในกลุ่ม นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าเจตคติที่มีต่อการ กระทำพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคลายตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการ ควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ การควบคุมพฤติกรรมจริง ร่วมกันทำนาย พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 18 และรุจา ภูไพบูลย์ (2549: 54) ศึกษากลุ่มนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า เจตคติ การคลายตาม กลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรม และความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร้อยละ 9.2

ประภาพรณ เอี่ยมอนันต์ (2551 : 124 - 126) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการดื่ม แอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประสบการณ์ในการ บริโภค การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดา การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา การบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเพื่อน การบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท และความรู เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลต่อเจตคติที่มีต่อ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 65.56, 17.63, 73.58, 34.99, 37.64 และ 17.49 ตามลำดับ

พินทุอร วิรุฬห์ที่ตั้งตระกูล (2550: 64 - 67) พบว่าเพศ ลักษณะการพักอาศัย การใช้เวลาวาง ค่านิยมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความ สัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว และอิทธิพลของเพื่อน สามารถอธิบายการผันแปรของการบริโภคเครื่องดื่ม ที่มีแอลกอฮอล์ ด้านความถี่ในการบริโภคเครื่องดื่มที่ มีแอลกอฮอล์ในระยะเวลา 1 เดือน ได้ร้อยละ 19.7

พรพิมล บัวสมบุญธน์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา พบว่าความคาดหวัง ในผลลัพธ์เชิงบวกของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .38 ส่วน

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๕

ความคาดหวังในผลลัพธ์เชิงลบของการตีพิมพ์แอลกอฮอล์ การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่ม การรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว การรับรู้การสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .33, .56, .28, .25 ตามลำดับ และความคาดหวังในผลลัพธ์เชิงบวกของการบริโภค ความคาดหวังในผลลัพธ์เชิงลบของการบริโภค การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการบริโภค การรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว ร่วมกันทำนายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 43.7 แต่การรับรู้การสนับสนุนจากเพื่อนไม่สามารถทำนายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา อินทวงษ์ (2549 : 50) ได้ศึกษาความคาดหวังจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับแบบแผนการดื่ม ด้านความกล้าแสดงออกร้อยละ 36.17 ด้านการเปลี่ยนแปลงภาวะอารมณ์ร้อยละ 8.46 ด้านความรู้สึกรังเกี้ยวร้อยละ 87.42 ด้านการกระตุ้นในเรื่องเกี่ยวกับเพศร้อยละ 20.67 ด้านการเปลี่ยนแปลงการรู้คิดร้อยละ 63.48 และด้านการลดความตึงเครียดร้อยละ 51.82 และงานวิจัยของ กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542 : 75) พบว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนทำนายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 34 ทัศนคติและการรับรู้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการบริโภค

พินิทกา ศรีคัตถมนพรหม (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิงพบว่า ปัจจัยภายในหรือแรงจูงใจในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้บรรยากาศในการสังสรรค์มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สื่อที่เปิดรับข้อมูลและรับรู้เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ โทรทัศน์ และยูทิวทวิตต้นเน็ทเวิร์ค (2552 : 237) ได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุการกระทำผิดของเยาวชน พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การคบเพื่อนที่กระทำผิดเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการกระทำผิดได้ดีที่สุด

ลักษณา อินทร์กลับ และคณะ (2551 : 140) ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่าปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มของบิดา มารดา และพี่น้อง ด้านเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนชอบดื่ม การชวนของเพื่อน และการตั้งใจคบเพื่อนดื่มสุรามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา และการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มสุราในระดับมากที่สุด คือ เพิ่มปัญหาการทะเลาะวิวาทอันเนื่องมาจากการเมาสุรา และข้อที่มีการรับรู้ผลกระทบน้อยที่สุด คือ การดื่มสุราทำให้เข้าสังคมทุกแห่งได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ หนึ่งฤทัย มีสอาด (2551 : 122) ศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการที่มีบุคคลในครอบครัวดื่ม มีส่วนสนับสนุนการดื่มเบียร์ของนักเรียน แต่การรับรู้กฎหมายและระเบียบรวมทั้งบทลงโทษของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเบียร์ การศึกษาของ วิจิตรา ปัญญาชัย (2550 : 30) ศึกษาในกลุ่มเยาวชน พบว่าปัจจัยที่ผลักดันให้ดื่มสุรา คือ บิดา มารดา ผู้ปกครอง มีค่านิยมชอบสังสรรค์โดยการดื่มสุรา นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของญานินี น้อยพันธ์ และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นิสิตที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุราจะมีโอกาสดื่มสุรามากกว่านิสิตที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวดื่ม 2.95 เท่า นิสิตที่มีเพื่อนดื่มสุราจะมีโอกาสดื่มสุรามากกว่านิสิตที่ไม่มีเพื่อนดื่ม 7.56 เท่า และสายใจ ชื่นคำ (2542 : 87) ยังพบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ลิทธิพันธ์ เจริญรัตน์ (2543 : 93 -95) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อิทธิพลของเพื่อน อิทธิพลของสื่อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อาชีพหลักของบิดา มารดา อิทธิพลสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาของ

สมพล วันตะเมล์ (2551) ยังพบอีกว่าเจตคติที่มีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท ระยะเวลาในการหาซื้อเครื่องดื่ม การพักอาศัย เพศ และอายุ รวมกันอธิบายการแปรผันของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาได้ร้อยละ 19.6 และ สุวรรณิ แสงอาทิตย์ (2550 : 16) พบว่าเพศ สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมคบเพื่อนที่เสี่ยง สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นสุขภาพปกติและเจ็บป่วยเรื้อรังได้โดยทำนายได้ร้อยละ 39.40 ในวัยรุ่นปกติ ทำนายได้ร้อยละ 41.60 ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง

สมพร สิทธิสงคราม (2551 : 90) ศึกษาอำนาจการทำนายการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อิทธิพลทางสังคมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นและศึกษาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อิทธิพลทางสังคมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น พบว่าการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถรวมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 48.2 วัยรุ่นมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 56.86 มีความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูงร้อยละ 53.73 มีการสนับสนุนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพ่อแม่ต่ำหรือการควบคุมสูง ระดับปานกลางร้อยละ 58.43 และ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อกลุ่มวัยรุ่นในระดับสูงร้อยละ 80.78 สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อกลุ่มวัยรุ่นในระดับปานกลางร้อยละ 75.69 จากผลการศึกษาของ สาวิตรี อัชฌางค์กรชัย และคณะ (2551 : 60) ศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมในด้านภาวะเบียบ

นโยบายของโรงเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีเพื่อนมากกว่าร้อยละ 50 บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งที่โรงเรียนมีนโยบายป้องกันปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ส่งเสริมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนห้ามทุกคนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน ดานที่ทัศนคติทางบวกต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนพบว่ากรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ไม่เหมาะสม เกือบเกิน ทำให้สนุกสนานมากขึ้น ทำให้เข้าสังคมได้ดีขึ้น และช่วยสร้างโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ ด้านการสัมผัสกับโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่านักเรียนที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่บริโภค และสามารถจดจำรวมถึงมีความอยากลองบริโภคมากกว่านักเรียนที่ไม่บริโภคอย่างชัดเจน และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่บริโภค

เกรียงไกร ไทยตรง (2550: 64 - 65) พบว่าเมื่อนักเรียนเริ่มดื่มสุราแล้วในแต่ละครั้งจะหยุดดื่ม เมื่อรู้สึกมีแรงจูงใจจะพอร์ยร้อยละ 38.3 ด้านโอกาสและสถานที่ในการดื่มสุรานั้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 36.5 จะดื่มสุราในงานเทศกาลต่างๆ เช่น งานบุญ งานบวช เป็นต้น รองลงมา คือ ดื่มในงานเลี้ยงสังสรรค์ ระหว่างเพื่อนร้อยละ 30.7 ดื่มในงานเลี้ยงสังสรรค์ในครอบครัวร้อยละ 12.8 ดื่มหลังจากสอบเสร็จร้อยละ 9.4 ช่วงเวลาที่นักเรียนดื่มสุรามากที่สุด คือ ดื่มในวันหยุดร้อยละ 65.5 และจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ ประจักษ์ โพธิ์อาศน์ (2541 : 142) ยังพบว่า ทัศนคติ ค่านิยม การรับรู้ผลกระทบ การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย ความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อิทธิพลจากสื่อโฆษณา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน และ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๕

พบว่ามีการมีเพื่อนสนิทที่ตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์สามารถ บริโภคเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวมีผู้นำมา
 ทำนายพฤติกรรมมารตี๋มได้ตี๋ดีที่สุด ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมมารบริโภคเครื่องตี๋ม
 จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎี แอลกอฮอล์อย่างแพร่หลาย ซึ่งทฤษฎีนี้สามารถรวมกัน
 พฤติกรรมตามแผนสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมมาร ทำนายพฤติกรรมดังกล่าวได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียน
 อาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาสุศึกษาและ
 พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกรียงไกร ไทยตรง. (2550). พฤติกรรมมารตี๋มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย :
 กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในระดับอำเภอของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ญาณินี น้อยพันธ์ พิษญา ขจรเวทาสน์ และมณฑรินทร์ จิตรังษี. (2545). พฤติกรรมมารตี๋มสุราและ
 การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตร์บัณฑิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรลักขณ์ เอื้อกิจ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นไทยในจังหวัด
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขศึกษีบัณฑิต (การพยาบาล) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประกิจ โพธิอาศน์. (2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์)
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาพรณ เอี่ยมอนันต์. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการตี๋มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรพิมล บัวสมบูรณ. (2550). ปัจจัยการทำนายการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษา
 เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิกทา ศรีคัฒนพรหม. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตี๋ม
 แอลกอฮอล์และบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พินทุอร วิรุฬห์ตั้งตระกูล. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องตี๋มที่มี
 แอลกอฮอล์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเขต กรุงเทพมหานคร.
 ปริญญานิพนธ์เศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชฎาพร เพชรสุข. (2553). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์
 ของนักเรียนผู้ใช้บริการหน่วยงานอนามัยโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขศึกษีบัณฑิต มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- รุจา ภูโพบูลย์ และคณะ. (2549). การพัฒนาโปรแกรมการวางแผนพฤติกรรมเพื่อป้องกันและลด
 พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น : ระยะที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือและสำรวจพฤติกรรม.
 แผนงานพัฒนาสถาบันการศึกษาพยาบาลเป็นผู้นำการสร้างเสริมสุขภาพ.

- ลักษณะ อินทร์กลับ และคณะ. (2551). พฤติกรรมการดื่มสุราและการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มสุราของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- สมพล วันตะเมธ. (2551). การศึกษาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยตามแนวศึกษานิเวศวิทยาเชิงสังคม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร สิทธิสงคราม (2551). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. พยาบาลสาร. 35(3). กรกฎาคม-กันยายน 2551.
- สายใจ ชื่นคำ. (2542). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สาวิตรี อักษรนักรชัย และคณะ. (2551). รายงานผลการโครงการวิจัยการเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย. เครือข่ายวิชาการวิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดในภาคใต้ สำนักงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิทธิพันธ์ เจริญรัตน์. (2543). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวรรณณี แสงอาทิตย์. (2550). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หนึ่งฤทัย มีสอาด. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเบียร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ajzen, I. (1991). *The Theory of Planned Behavior*. *Organizational Behavior and Human Decision Process*. 50,179-211.
- Ajzen, I. (2006). *Constructiong a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations*. Retrieved September 1, 2009, from <http://people.umass.edu/ajzen/pdf/tpb.Measurement.pdf>.
- Conner M. Warren R. Close S. and Sparks P. (1999). Alcohol consumption and theory of planned behavior : An examination of the cognitive medication of past behavior. *Journal of Applied Social Psychology*. 29,1676-1704.
- Fishbein, M. and Ajzen, I. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. New Jersey : Englewood Cliffs. Prentice-Hall Inc., Publishers.
- Marcoux B. and Slope J.T. (1997). Application of the theory of planned behavior to adolescent use and misuse of alcohol. *Health Education Research*. 12, 323-351.